

Talousarvion laadintaohje 2025

Khall § 108
188/00.02.01/2024

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarvioon otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Lisäksi siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Talousarvion ja -suunnitelman valmistelussa noudatetaan kunnanhallituksen vuosittain antamaa talousarvioraamia ja laadintaohjetta.

Yleinen taloudellinen tilanne

Suomen taloudellinen kasvu on käynnistymässä ja vahvistuu loppuvuodesta, mutta julkinen talous pysyy alijäämäisenä ja velkasuhteen kasvu jatkuu mutta hidastuu. Kuntien talousnäkyviä on heikentänyt mm. pitkittynyt taloustaantuma, eikä Suomen talouskaan enää kasva tänä vuonna. Vuonna 2025 Suomen bruttokansantuotteen (bkt) arvioidaan kasvavan 1,6 prosenttia ja vuonna 2026 1,5 prosenttia. Kotimainen kysyntä vahvistuu, kun inflaatio hidastuu, korot laskevat ja kotitalouksien tulot kasvavat. Toisaalta kuitenkin hallituksen sopeutustoimet vähentävät kysyntää, nostavat hintoja ja heikentävät talouskasvua vuosina 2025 ja 2026 yhteensä noin 0,5 prosenttiyksikköä.

Tulevina vuosina kuntataloudessa on odotettavissa mittavia sopeutustoimia. Kuntien menot kasvavat ansiokehityksen ja hintojen noustessa. Myös investointitason arvioidaan pysyvän lähivuosina korkeana.

Ristijärven kunnan taloudellinen tilanne

Ristijärven kunnan vuoden 2023 tilinpäätös oli 53 927 alijäämäinen. Ilman Kainuun soten palkkaharmonisatiosta johtunutta lisälaskua tulos olisi ollut positiivinen ja talousarvioennusteen mukainen. Vuoden 2024 talousarvio on 377 424 euroa alijäämäinen, ennuste 367 303 euroa alijäämäinen. Elokuussa julkaistujen verotuloennusteen perusteella verotuloja kertyy noin 160 000 e enemmän kuin oli arvioitu. Lainaa on nostettu kuluvana vuonna 0,5 milj. euroa. Investoinneista toteutuu n. 100 000 euroa ja ne on rahoitettu käyttötaloudesta.

Väestön vähenemisellä ja vanhenemisellä on suora vaikutus verotuloihin ja valtionosuuksiin. Lapsiperheiden ja yritysten saaminen kuntaan on elintärkeää kunnan toimintojen ja palvelujen turvaamiseksi.

Vaikka kunnan taseessa on tällä hetkellä ylijäämää (1,7 mil. e/2023) ja uutta lainaakin otettaisiin maltillisesti, ei se riitä kattamaan suunnitelmakauden alijäämiä ilman tehokkaita sopeutustoimia (tavoite 0,6 milj. e). Suunnitellut sopeuttamistoimet vahvistavat alkuun ainoastaan kassaa, jotta uutta syömävelkaa ei tarvitsisi ottaa.

Talouden suunnittelua ohjaavat tavoitteet

Kunnanvaltuuston hyväksymässä (20.6.2022 § 14) kuntastrategiassa 2022-2026 määritellään kunnan elinvoimaa edistävät tavoitteet, jotka ohjaavat taloussuunnittelua:

- tilikauden tuloksessa tavoitellaan nollatulosta
- vuosikate kattaa poistot

Talouden sopeuttamista on tehty vuosia ja tasapainoa haetaan edelleen, kun valtuusto hyväksyy syksyllä talouden sopeuttamissuunnitelman vuosille 2024-2027. Ristijärven kunnan talouden tasapainottaminen on välttämätöntä ja toimenpiteitä elinvoiman kehittämiseen on entisestään lisättävä.

Talousarvioraami

Talousarvioraami vuodelle 2025 on valmisteltu ulkoisten ja sisäisten tuottojen ja kulujen pohjalta. Valmistelun lähtökohtana ovat vuoden 2023 tilinpäätös, vuoden 2024 talousarvio ja tilinpäätösennuste, talouden sopeuttamissuunnitelman vuodelle 2025 kohdistuvat euromääräiset vaikutukset sekä toimialojen tiedossa olevat toiminnalliset muutokset.

Talousarvioraamin lähtökohtana on kustannusten kasvun hillitseminen, talouden sopeuttamissuunnitelman mukaisten toimien toteuttaminen ja investointien mitoittaminen talouden kantokyvyn mukaisesti. Talouden tasapaino tulee saavuttaa suunnittelukaudella 2025–2027.

Valtuusto hyväksyy kunnallisvero- ja kiinteistöveroprosentit lokakuun kokouksessa. Raamissa veroprosentit on säilytetty vuoden 2024 tasossa. Verotulojen arvio perustuu Kuntaliiton laatimaan kuntakohtaiseen veroennustekehikkoon. Verotuloiksi on arvioitu 3,152 milj. e.

Valtionosuuksien arvio perustuu Kuntaliiton julkaisemiin ennakkolisiin valtionosuuslaskelmiin. Valtionosuuksia on arvioitu kertyvän 0,9 milj. e vuonna 2025. Vuoden 2025 alusta toimeenpantava te-uudistus muuttaa talouden rakennetta, kun työllisyyspalveluiden tuottaminen siirtyy kuntien vastuulle ja kuntien vastuu työttömyysetuuksien rahoittamisesta kasvaa. Rahoitus toteutetaan valtionosuusjärjestelmän yleiskatteisena valtionosuusrahoituksena.

Investoinnit valmistellaan valmisteilla olevan investointisuunnitelman pohjalta talousarvioprosessin yhteydessä vuosille 2025-2027.

Vuoden 2025 toimintakate on -4,23 me, vuosikate -0,31 me ja tilikauden tulos -0,57 me euroa.

Talousarvion yksityiskohtaisessa käsittelyssä voi tulla vielä muutoksia raamin sisältöön. Myös verotulot ja valtionosuudet voivat muuttaa raamia.

Päätösesitys

Kunnanhallitus

- hyväksyy Ristijärven kunnan talousarvioraamin vuodelle 2025
- hyväksyy liitteenä olevan vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2026-2027 laadintaohjeen.

Päätös:

Hyväksyi.